
ПРОГРАМА ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ ПО ТЕРК И МЕРКА НА ЗЕМЈОДЕЛЕЦОТ

I

(1) Средствата за финансиска поддршка на руралниот развој за 2018 година во вкупен износ од 2.132.000.000,00 денари се обезбедени согласно, Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија" бр. 196/17), раздел 140.04 - Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој (во понатамошен текст Агенцијата), Програма 2 - Финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, Потпрограма 20 - Финансиска поддршка во земјоделството ставка 464-разни трансфери во износ од 320.000.000,00 денари, Програма 2А - Финансиска поддршка на рурален развој ставка 489 - капитални субвенции за претпријатија и невладини организации во износ од 1.812.000.000,00 денари.

II

(1) Дел од средствата од дел I на оваа програма во износ 1.986.200.000,00 денари ќе се користат за следните мерки за финансиска поддршка на руралниот развој:

Службен весник на РМ, бр. 16 од 26.1.2018 година

I. МЕРКИ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ			
Код на мерка	Дел	НАЗИВ НА МЕРКА	ИЗНОС (во денари)
111	IV	Обука и информирање на земјоделските производители	100.000,00
112	V	Помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност	250.000.000,00
114	VI	Советодавни услуги во земјоделството:	100.000,00
121	VII	Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства:	101.500.000,00
		набавка на приплоден добиток	14.000.000,00
		подигнување на нови насади	30.000.000,00
		набавка на пчелни матици, пчелни роєви и опрема во пчеларството	5.000.000,00
		набавка на земјоделска механизација за житни и индустриски култури	20.000.000,00
		набавка на систем за наводнување капка по капка вклучително и бунари	20.000.000,00
122	VIII	набавка на матични растенија од категорија основен саден материјал во овоштарството и лозарството	12.500.000,00
		Инвестиции за зголемување на економската вредност на шумите	1.000.000,00
123	IX	Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделски производи	18.000.000,00
124	X	Инвестиции во инфраструктура за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството и заштита од природните непогоди	687.206.000,00
		капитални инвестиции во водостопанската инфраструктура	550.000.000,00
		останати инвестиции наменети за водостопанска инфраструктура	117.206.000,00
		пристап до земјоделско земјиште	10.000.000,00
		консолидација на земјоделско земјиште	10.000.000,00
125	XI	Инвестиции за реструктурирање на земјоделски стопанства	35.000.000,00
131	XII	Економско здружување на земјоделски стопанства за засничко вршење на земјоделска дејност	80.294.000,00
211	XIII	Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност (ПОМ)	61.000.000,00

213	XIV	Помош за зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики	16.000.000,00
214	XV	Помош за вршење на земјоделска дејност за заштита и унапредување на животната средина	14.000.000,00
		активности за воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните земјоделски растенија и обезбедување на задолжителни генетски резерви	6.000.000,00
		воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните раси на добиток и чување и обезбедување на задолжителни генетски резерви на автохтоните раси на добиток	6.000.000,00
		зачувување на генетската разновидност на автохтони раси на добиток (говедо Буша, овци каракачанска, овчеполска и шарпланинска, кози балканска коза, куче - овчарско куче шарпланинец и бивол - домашен бивол)	2.000.000,00
215	XVI	Органско производство	81.000.000,00
321	XVII	Подобрување на квалитетот на живот во рурални средини	275.000.000,00
322	XVIII	Обнова и развој на селата	225.000.000,00
323	XIX	Зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја	130.000.000,00
413	XX	Реализација на стратегии за локален развој на рурални средини	10.000.000,00
431	XXI	Поттикнување на локален развој на рурални средини	1.000.000,00
I. ВКУПНО ЗА МЕРКИ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ			1.986.200.000,00

Во однос на мерката 111 – Обука и информирање за земјоделските производители, мерката секоја година да се објавува на почетокот на годината и при тоа право за користење и реално да имаат земјоделските производители согласно нивните реални потреби, а НЕ врз основа на она што членовите од академската фела (факултети, институти за истражување) СМЕТААТ СПОРЕД НИВ дека е важно и потребно. Правото на користење и реално да може да си го остваруваат оние за кои што е наменета оваа мерка и согласно член 66 од Законот за земјоделство и рурален развој а тоа се ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ, односно истите на јавен оглас да имаат можност да аплицираат и да повикаат експерти или професори кои што ТИЕ (земјоделците) сметаат дека се релевантни и да се однесуваат на практични мерки и обуки, а не на

пишување на теории и програми. Висината на поддршката доколку се доделува реално на земјоделските производители да се зголеми од 100.000 денари на 500.000 денари.

Мерка 112 – Помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност – критериумите до 40 годишна возраст да остане и понатаму, меѓутоа да се избрише критериумот – *барањето за поддршка да е поднесено не подоцна од 18 месеци од денот на запишување на промената или новото земјоделско стопанство во Единствениот регистар на земјоделски стопанства*. Ова од причина што се намалува можноста за аплицирање на лицата кои што еднаш ќе бидат одбиени во овој повик повторно да аплицираат, како и поради тоа што има голем број на млади земјоделци кои што имаат регистрирано свое семејно земјоделско стопанство меѓутоа пред повеќе од 18 месеци. Тоа не ги прави воопшто помалку млади од останатите, а и на ваков начин првиот и вториот критериум се контрардикторни помеѓу себе. Во однос на висината на поддршката истата е доволна секако со можности и услови за нејзино линеарно зголемување низ годините.

Исто така во оваа мерка за млади земјоделци, да се воведат и подмерка која што пак ќе биде наменета исклучително за младите жени-земјоделки носители на СЗС, при што на ваков начин се поттикнува и родовата застапеност во земјоделството, а и се охрабруваат и младите жени да продолжат да се занимаваат со оваа дејност, што пак понатаму значи и основање на семејство во рурална средина и задржување на животот и населението во овие средини кое што од година во година се повеќе го нема.

Мерка 114 – Советодавни услуги во земјоделството – средствата во оваа мерка да се зголемат за неколку пати, односно оваа мерка да е минимум 500.000 денари годишно, истата да може да ја користат и здруженија на земјоделци кои што ги исполнуваат критериумите за да даваат советодавни услуги, а и постои потреба од понатамошно подетално разјаснување за што се може да се користат средствата од оваа мерка, кое што разјаснување во делот кој што како може да дава и да користи искрено се надеваме дека ќе се добие со изготвувањето на новиот закон за советодавни услуги, а сето ова во насока и на поблиско запознавање на земјоделските производители и останатите чинители во овој сегмент и со самата мерка и со начинот на нејзиното користење од причина што истата треба да биде почетна основа за користење и на средствата од ЕУ каде што постои посебна мерка која што допрва треба да се акредитира кај нас, а се однесува токму на советодавните услуги. Делот на советодавните услуги барем во моментот да биде насочен пред се кон примена на законот за добра земјоделска пракса кој што речиси е и неприменлив во моментот, а е клучна и почетна основа за користење на ЕУ фондовите.

Мерка 121 – Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства – во оваа мерка само уште да се додаде набавка на добиток, а не само приплоден да биде туку воопшто да се даде можност за набавка на овци, кози, крави со поддршка и од оваа мерка заради зголемување на сточниот фонд пред се. Исто така при набавката поради огромните манипулации кои што се прават да има посебен репродуктивен центар со дозвола кој што би ја вршел набавката на сите видови добиток. За оваа мерка да се издвојуваат минимум по 50.000.000 денари на годишно ниво. Останатото во однос на набавка на пчелни матици, сандаци и понатаму да остане, како и системите за наводнување итн., но со таа забелешка кога станува збор за пчеларството, повикот за користење на истата да се објавува во периодот февруари-март за тековната година бидејќи досегашната пракса и објавувањето на повик за мерката во август речиси за пчеларите и да нема ефект. Во однос на периодот

на објавување на повик за оваа мерка погоре изнесеното да важи и за подмерката за подигнување на овошни насади.

Што се однесува пак до набавката на земјоделска механизација за житни и индустриски култури истата да ја опфаќа целосната основна и приклучна механизација за обработка на оваа култура, а не истата да биде сконцентрирана исклучиво на набавка на трактори (бидејќи иако стои и останата механизација во најголем процент средствата се користат за набавка на трактори). Меѓу другото тука да биде и критериум еден носител на семејно земјоделско стопанство од фамилија. Ова од причина што во едно исто семејство се случува да има по 2-3 трактори со што се намалуваат можностите оној кој што нема ниеден да добие. Критериумот за набавка на механизација да биде од 0,2 ха и истиот да се зголемува во зависност од видот и обемот на инвестицијата.

При инвестицијата за копање на бунари за сопствени потреби да се намали документацијата или пак истата да се набавува по службен пат затоа што најголемиот дел од средствата, а и времето кај оваа мерка се користат за набавување на еколошки дозволи, како и елаборати за заштита на животната средина. Дури има и предлози ваквите елаборати кога станува збор за бунари во сопствено место целосно да се исфрлат како потребна документација.

Мерката 131 – Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност – Активно да се влијае врз искористувањето на оваа мерка од програмата како една од најзначајните кога станува збор за цената и конкурентноста на земјоделските производи, а и висината на производните трошоци. Ваквата мерка и поддршката за истата линеарно да се зголемува секоја година.

Мерка 211 – Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност – истата речиси и воопшто да не е препознаена од страна на земјоделците, па истата да се промовира соодветно да се објаснат детално критериумите кој што како и за што може да ја користи оваа мерка како би се овозможило нејзиното искористување.

(2) Дел од средствата од дел I на оваа програма во износ од 124.480.000,00 денари ќе се користат за следните мерки за техничка поддршка во земјоделството и руралниот развој:

II. МЕРКИ ЗА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ		
РЕДЕН БРОЈ	НАЗИВ НА МЕРКА	ИЗНОС (во денари)
1	Техничка поддршка во земјоделството и руралниот развој	94.480.000,00
1.1	организирање, спроведување и учество на манифестации и саеми	26.000.000,00
1.2	учество на саемски манифестации и саеми на земјоделски производители и преработувачи	4.000.000,00
1.3	помош за маркетинг на земјоделски производи и преработени земјоделски производи	5.000.000,00
1.4	изработка и публикување на едукативни, информативни, научни, пропагандни и стручни материјали, публикации и списанија	500.000,00
1.5	спроведување на истражувања, изработка на анализи, предлог-проекти, студии и стратешки документи од областа на земјоделството и руралниот развој:	2.000.000,00
1.6	инвестициони вложувања за воспоставување на научно-демонстративни примери	6.000.000,00
1.7	воспоставување и спроведување на истражувања се доделува за трошоци за спроведување на истражувања	6.000.000,00
1.8	други трошоци и инвестициони вложувања за воспоставување и спроведување на мерките за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој	40.980.000,00
1.9	учество на меѓународни и регионални натпревари за вино	4.000.000,00
2.	Субвенционирање на каматна стапка	30.000.000,00
II. ВКУПНО ЗА МЕРКИ ЗА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ		124.480.000,00

Кога станува збор, пак за техничката поддршка генерална препорака е истата во најголем дел или фонд од средствата да биде наменета и искористена од земјоделците и земјоделските здруженија и кооперативи. Низ годините наназад исклучиво позната мерка (и тоа само за дел од здруженијата) е организирањето на локални манифестации и саеми. Истата да биде далеку повисока од сегашната и да има најмалку две различни максимални износи на средства кои што ќе им бидат на располагање на здруженијата. Еден до 300.000 денари и друг до 600.000 денари во зависност од видот и капацитетите на здруженијата. Исто така во овој дел давањето на средствата да не се однесува само на оние здруженија кои што влегле во уредбата за таа година туку да може секое здружение на земјоделци без ограничувања да се пријави на јавниот повик.

Понатаму, поддршката која што се издвојува за посета на саеми надвор од земјата и која што најчесто ја користи само Министерство да се однесува исто така на здруженијата кои што преку овие средства за своите членови ќе може да обезбедат средства за посета на меѓународни саеми. Публикации, анализи, научно-демонстративни фарми и примери да може да се користат и од страна на земјоделските здруженија како мерки.

Генерални препораки за Програмата:

- Имотните листови целосно да одговараат на состојбата на терен затоа што сеуште се случува податоците во имотниот лист со фактичката состојба на терен како и со електронската евиденција целосно да се разликуваат;
- Да се применува Законот за добра земјоделска пракса и истиот да важи за сите земјоделски производители без исклучок, а да се превземат сите неопходни активности (промотивни кампањи, теренски посети, советодавни услуги кои што ќе ја овозможат реалната примена на оваа пракса која што е основа за понатамошно користење на сите други мерки)
- Да се контролира нелојалната конкуренција и манипулација која што се прави со земјоделците за време на објавените повици од страна на фирмите кои што нудат и продаваат механизација која што се поддржува за набавка преку програмата затоа што тогаш цените се покачуваат потоа документацијата им ја средуваат и пополнуваат лица вработени во фирмата за што им наплаќаат дополнителни средства итн.
- Да се воведат мерки кои што ќе го поттикнат повторното функционирање на месните заедници;
- Во последниот квартал од годината да се направи пресек што од средствата е искористено, а што не, па истите да се прераспределат таму каде што интересот е поголем, односно за тие мерки да се пренаменат;
- Да се овозможи ефективно и ефикасно користење на мерките, а не од наведени над 20 мерки ефективно да се користат најмногу 5;
- Апликациите да може да се праќаат и електронски и тоа да биде една и единствена валидна верзија, а не како во моментот да се прибираат документи, па потоа дел одат електронски, дел по пошта итн;

- Да се воспостави целосна и ефективна меѓуинституционална соработка помеѓу МЗШВ и Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој која што сега речиси и да ја нема;
- Роковите за објавување на мерките од програмата да биде јануари-март за тековната година;
- Рокот на траење на повиците да биде пократок, најмногу 20 дена, а не 45 како што е моментално за некои мерки поради долгиот период од моментот на објавување на повикот до моментот на донесување на одлуката и реализација на инвестицијата, па можно е да поминат дури и над 2,5 месеци додека да се отпочне со инвестицијата;
- Како критериум за аплицирање или подобност за семејно земјоделско стопанство како доказ се зема само земјата, а не и сточниот фонд, па тоа да се промени односно и фармите и животните да се еднакво подобни како и земјата за да се докаже постоењето на семејното земјоделско стопанство;
- И понатаму да се внимава на родовата компонента, да опстојуваат критериумите и зголемените проценти за поддршка ако станува збор за жена земјоделец, па дури и да се воведуваат нови мерки согласно нивните потреби на терен;
- Да се направи реонизација на земјиштето и негова консолидација;
- Да се воведат посебни мерки кои што ќе ги поттикнуваат земјоделците да се регистрираат како индивидуален земјоделец;
- Поголема поддршка при набавката на семе и саден материјал како основа за производството;
- Чести теренски посети, дистрибуција на информации, реална помош и поддршка на терен од советниците;
- Да се воведат мерки и во оваа програма кои што ќе бидат наменети за прилагодување на земјоделското производство кон климатските промени
- За органското производство да се воведат повеќе различни мерки кои што ќе го стимулираат истото;
- Да се воведат повеќе мерки за поддршка и на здруженијата кои делуваат во секторот земјоделство и рурален развој, а не тоа се ограничува само на посета на саеми и организирање на локални манифестации;
- Да се обезбеди гарантен фонд за преостанатите 50% од средствата кои што по завршената инвестиција му се враќаат на земјоделецот, односно истите преку гарантен фонд да ги добие од МЗШВ уште на почетокот на инвестицијата поради намалени трошоци за земјоделецот бидејќи сега земјоделецот е подложен на каматите од кредитите во банките и има дополнителни непланирани трошоци, а и ќе заштеди многу време, но и средства бидејќи доколку се воспостави овој фонд инвестицијата на земјоделецот ќе биде само 50%, а не како што е моментално, односно истиот треба да обезбеди 100%, па дури потоа му се враќаат 50%.

Програмата за рурален развој по терк на земјоделецот е изготвена во рамките на проектот “Јакнење на капацитетите на здруженијата за партиципативно учество во процесот на донесување на јавни документи и политики во земјоделството и руралниот развој”, што се реализира со поддршка на Програмата за развој на граѓанското општество на Цивика Мобилитас.

Цивика мобилитас е проект на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), кој го спроведуваат NIRAS од Данска, Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) од Македонија и Шведскиот институт за јавна администрација (SIPU) од Шведска.

Содржината на оваа програма е единствена одговорност на Рурална Коалиција и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.

